

1. Міжнародні та національні нормативні акти визначають різні вікові обмеження щодо залучення дітей до участі у збройному конфлікті. Проте переважна більшість з них встановлює 18-річний вік, а як мінімальний – 12-річний;

2. Міжнародні закони, які регулюють можливість участі неповнолітніх у війні, вимагають швидкого звільнення з військової служби, а також надання державної допомоги для відновлення фізичного та психологічного здоров'я та соціальної реінтеграції;

3. Неповнолітніх, які беруть участь у воєнному конфлікті, слід розглядати і як жертв, і як правопорушників.

1. The Paris Principles. The principles and guidelines on children associated with armed forces or armed groups. 2007. 48 p. URL : https://childrenandarmedconflict.un.org/publications/ParisPrinciples_EN.pdf.

2. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 25 травня 2000 р. Ратифіковано із заявою Законом України від 23.06.2004. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_795.

3. The Paris commitments to protect children from unlawful recruitment or use by armed forces or armed groups. ICRC. URL : https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/pariscommitments_en.pdf.

4. Operational Guide to the Integrated Disarmament, Demobilization and Reintegration Standards. UN, 2010. 285 p. URL : <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational-guide-rev-2010-web.pdf>.

Володимир ФЕДЧЕНКО

професор кафедри кримінального процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0003-4006-3535>

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Національна безпека є фундаментальним поняттям для кожної держави, адже вона охоплює сукупність умов, за яких забезпечується захист життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. У сучасному світі, який характеризується глобалізацією, мінливістю геополітичної ситуації та появою нових видів загроз, питання забезпечення національної безпеки набуває особливої актуальності. Війна в Україні вплинула на глобальну безпекову ситуацію та призвела до серйозних змін у міжнародних відносинах. Україна опинилася в центрі цього протистояння, і її національна безпека перш за все залежить від підтримки міжнародних партнерів та ефективної дипломатії. Водночас, економічна криза, соціальна напруга, корупція та інші негативні явища створюють серйозні внутрішні виклики для нашої держави.

В умовах постійних загроз та викликів, що постають перед Україною у зв'язку з військовою агресією російської федерації, забезпечення національної безпеки, суверенітету, територіальної цілісності та добробуту громадян є ключовим пріоритетом для влади. Після анексії Криму, починаючи з 2014 року, російські окупанти перетворили його на потужну військову базу, з якої здійснюються атаки на Чорноморський регіон та південні області України. Того ж року розпочалася гібридна війна на сході країни, де Росія підтримувала сепаратистів та терористів. У лютому 2022 року Росія, відкрито заявивши про свої імперські амбіції, розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Це призвело до численних жертв серед мирного населення, масштабних руйнувань та гуманітарної катастрофи, змусивши мільйони українців стати біженцями.

Нажаль, терор проти мирного населення України з боку російських окупантів триває. Суми, Херсон, Кривий Ріг, Харків та інші міста щодня зазнають обстрілів, і кількість жертв серед цивільного населення невпинно зростає. Російська армія, ведучи активні бойові дії та маневри на території України, завдає ракетно-бомбових ударів по всій країні, використовуючи різні види озброєнь, заборонених міжнародними конвенціями. Вони нещадно знищують житлові будинки, лікарні, школи, дитячі садки, об'єкти критичної

інфраструктури, нехтуючи життям мирних людей. Окрім військового терору, росія також використовує економічні інструменти як зброю. Блокування транзиту українських товарів, кібератаки на державні установи, інфраструктурні об'єкти та приватні компанії мають на меті завдати максимальної шкоди економіці України, дестабілізувати ситуацію в країні та посіяти паніку серед населення. Цілеспрямоване знищення цивільної інфраструктури, вбивства мирних жителів, тортури, зґвалтування, депортації, мародерство, використання заборонених видів зброї - все це є воєнними злочинами, які скоюють російські окупанти на території України. У своїй постійній боротьбі за вплив та контроль, росія активно використовує пропаганду як зброю для дестабілізації ситуації в Україні. Її метою є підірвати довіру до української влади, посіяти сумнів та розбрат серед населення, а також завдати шкоди національній безпеці країни [1, с. 145].

А останнім часом, спецслужби росії використовуючи агентурну мережу здійснюють терористичні акти щодо територіальних центрів укомплектування, намагаючись тим самим посіяти зневіру в суспільстві, впливаючи на психоемоційний стан не тільки військовослужбовців, а й пересічних громадян, поширюючи негативні наративи щодо військовослужбовців, і тим самим намагаються зашкодити можливості доукомплектування збройних сил України [2]. Для ефективного протистояння збройній агресії росії та забезпечення національної безпеки України необхідний комплексний підхід, який враховує як традиційні, так і новітні виклики. Шляхи вирішення цих завдань повинні включати: продовження вдосконалення армії та правоохоронних органів для забезпечення їхньої сучасності та ефективності; створення та впровадження інноваційних стратегій та технологій для забезпечення безпеки громадян та військових; створення сучасної зброї, яка відповідає сучасним вимогам та загрозам; забезпечення надійного захисту від кібератак на всіх рівнях, від державних установ до приватних компаній; посилення протистояння корупції у всіх її проявах, що підриває національну безпеку та ефективність держави; відновлення зруйнованих об'єктів інфраструктури за підтримки європейських партнерів, як і проведення ефективного розмінування деокупованих територій; забезпечення стабільного фінансування для потреб національної безпеки шляхом пошуку нових джерел та оптимізації використання існуючих ресурсів; створення ефективної та справедливої правової системи, а також зміцнення державних інституцій для забезпечення їхньої ефективності та незалежності; розвиток співпраці не тільки з європейськими країнами та міжнародними організаціями, але й з державами Африканського континенту для розширення підтримки та забезпечення національних інтересів; впровадження реформ, спрямованих на підтримку економічного розвитку, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення; розвиток власних енергетичних ресурсів та впровадження інноваційних технологій для забезпечення енергетичної незалежності країни; створення умов для соціального розвитку та зменшення рівня бідності та безробіття, що сприятиме зміцненню соціальної стабільності та національної безпеки.

Дуже важливо приділяти належну увагу молоді, оскільки російські спецслужби, прагнучі дестабілізувати суспільно-політичну ситуацію в Україні та перешкодити мобілізації, вербують людей, які хочуть швидко заробити гроші. Особливо вразливими є малозабезпечені верстви населення та молодь, яка перебуває під прицілом спецслужб країни-агресора. Тому, не менш важливим є напрямок щодо підтримки малозабезпечених громадян. Патріотичне виховання дітей та молоді є критично важливим для формування їхньої національної самосвідомості та розуміння значення української мови й культури для національної безпеки. Адже система національних інтересів базується на сукупності інтересів особистості, суспільства та держави в цілому [3, с. 64].

Діяльність із забезпечення національної безпеки є безперервним процесом, який потребує об'єднання зусиль влади, суспільства та кожного громадянина. Оскільки Національна безпека – це не лише відповідальність влади, а й спільна справа кожного. Тільки разом можливо подолати сучасні виклики та загрози, спричинені російською агресією, та забезпечити мирне й щасливе майбутнє для наступних поколінь. Важливо усвідомлювати, що російська агресія проти України – це не лише внутрішня проблема, а й загроза для світового порядку, безпеки та миру в цілому.

1. Пархоменко-Куцевіл О. Проблеми забезпечення національної безпеки в умовах воєнного часу *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*, 2023 Вип. 3. С. 143-150.

2. Кузіна О. Вбивство військових в тилу – ганьба. Суспільне Дніпро. URL: <https://suspilne.media/dnipro/791711-ti-nibi-v-tilu-ale-vseodno-v-nebezpeci-v-tck-ta-sp-dnipropetrovsini-vidreaguvali-na-vibuh-v-pavlogradi/>.

3. Часник Д. В. Забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах протистояння військовій агресії Російської Федерації. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 34. С. 61–67.

Сергій БАЛАБАН

декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0001-5098-0770>

**ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ
У СКЛАДІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ПРОТИДІЇ
ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ**

У структурі Міністерства внутрішніх справ України до 2015 року функції з протидії організованій злочинності здійснювало Головне управління боротьби з організованою злочинністю, яке виконувало такі завдання:

- 1) виявлення та усунення або нейтралізація негативних соціальних процесів і явищ, що породжують організовану злочинність та сприяють їй;
- 2) запобігання нанесенню шкоди людині, суспільству, державі;
- 3) запобігання виникненню організованих злочинних угруповань;
- 4) виявлення, розслідування, припинення і запобігання правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань, притягнення винних до відповідальності;
- 5) забезпечення відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам, державі;
- 6) запобігання встановленню корумпованих зв'язків з державними службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність;
- 7) протидія використанню учасниками організованих злочинних угруповань у своїх інтересах об'єднань громадян і медіа тощо [1].

Відразу після створення Національної поліції України в її структурі не існувало окремого органу, який би протидіяв організованій злочинності, але стало зрозуміло, що неможливо своєчасна та ефективно протидіяти такому складному та багатогранному явищу окремими підрозділами поліції. Тоді було прийняте рішення про створення міжрегіонального територіального органу Національної поліції України – Департаменту стратегічних розслідувань, який сьогодні діє у складі кримінальної поліції [2]. Основні права та обов'язки, компетенцію Департаменту стратегічних розслідувань закріплено такими нормативно правовими актами – Конституцією України, Законом України «Про Національну поліцію України», законами України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про запобігання корупції», Кримінальним кодексом України та Кримінально-процесуальним кодексом України тощо.

Департамент стратегічних розслідувань виконує такі притаманні лише йому завдання та функції з протидії організованій злочинності:

- здійснення аналізу оперативної обстановки, соціально-економічних та інших факторів, що впливають на неї, прогнозування криміногенної ситуації, тенденції та рівня розвитку корупції, організованої злочинності, у тому числі в органах державної влади, органах управління і органах місцевого самоврядування;
- інформування керівництва Національної поліції України про стан і динаміку організованої злочинності та корупції, причини та умови їх проявів, ступені впливу на криміногенну, соціально-економічну та політичну ситуацію;
- здійснення відповідно до законодавства заходів, спрямованих на виявлення,